

Aurinkoinen maanantai 23.5. hurautti Simonkylällä AMAK-hankkeen ensimmäisen työpajan merkeissä. Työpajassa 11 OSAOn Haukiputaan yksikön restaurointialan opiskelijaa tutustui restaurointimestari **Seppo Pulskan** johdolla hienoon Juneksen taloon ja vanhan rakennuksen vauriokartoituksen tekemiseen.

Vauriokartoitus toimii pohjana koko kunnostusprojektille ja kunnostussuunnitelman laatimiselle. Vauriokartoitus ja suunnitelma on tärkeää laatia vanhoihin rakennuksiin perehtyneen asiantuntijan toimesta mahdollisimman varhaisessa vaiheessa, ennen kuin purku-, muutos- ja kunnostustöitä aletaan toteuttaa. Näin myös rakennuksen omistajalla on alusta pitäen tiedossa, mitä rakennukselle on tarpeen tehdä, mikä on työjärjestys, mitä on järkevää ja mahdollista kunnostaa ja millaisiin kustannuksiin, ja kuinka kunnostaminen sekä mahdolliset muutostyöt voidaan suunnitella ja toteuttaa talon henkeen sopivilla työtaivoilla ja materiaaleilla. Vauriokartoitus ja korjaussuunnitelma vaaditaan lisäksi rakennusperinnön hoitoon jaettavia avustuksia haettaessa.

Juneksen talo on poikkeuksellisen suuri koko Pohjois-Suomessa, ja ainakin Simon suurin maatilän päärakennus. Rakennuksen vanhin osa on vuodelta 1862 (vuosiluku on kaiverrettu kivijalkaan), ja sitä on jatkettu vuonna 1888, jolloin rakennus jaettiin kahdeksi asunnoksi. Alun perin rakennuksessa on ollut koristeelliset kaksiharjaiset kaksoiskuistit, joiden tilalle on myöhemmin rakennettu nykyiset – yhtä lailla komeat – kuistit. Rakennus edustaa tyypillistä 1800-luvun klassistista rakennusperinnettä ja simolaista rakennuskulttuuria. Suuren kokonsa lisäksi talossa on muitakin erikoisia piirteitä: muun muassa huomattavan korkea kivijalka, holvattu jääkellari sekä toisen porstuan pyöreäkulmaiset kaapit ja portaikko. Rakennuksessa on sen pitkän historian aikana toiminut muun muassa köyhäinruokala, kestikievari, kauppa ja puutyövästas. (lähde: Mutterikuistien kylät – Simon kulttuuriympäristöohjelma 2013, s. 69 & Simonkylän kulttuuriympäristöselvitys 2002, s. 80)

Työpäpäivän aamupäivä kului rakennusta kiertäessä ja päällisin puolin tutkiessa. Seppo Pulski korosti, että ensimmäiseksi täytyy saada kattava kokonaiskuva rakennuksesta tutustumiskierroksella ja rakennuksen omistajia haastatellen. Omistajat osaavat yleensä parhaiten kertoa rakennuksen historiasta, aiemmista kunnostustoimista tai remonteista sekä tulevasta käyttötarkoituksesta, suunnitelmista ja toiveista, jotka täytyy ottaa huomioon kunnostussuunnitelmaa laadittaessa. On myös hyvä selvittää etukäteen, onko rakennusta aikaisemmin inventoitu asiantuntijoiden toimesta, jolloin rakennuksen historiasta ja erityispiirteistä voi löytyä arvokasta tietoa esimerkiksi kunnittain laadituista kulttuuriympäristöselvityksistä.

Kierroksen aikana on hyödyllistä tehdä jatkuvasti muistiinpanoja sekä ottaa paljon valokuvia muistin tueksi. Muistiinpanoja on kätevää tehdä rakennuksen pohjapiirroksen, mikäli sellainen on saatavilla.

Pohjapiirroksen voi esimerkiksi numeroida rakennuksen ikkunat, mikä helpottaa havaintojen kirjaamista ja toimii karttana, jos ikkunoita tarvitsee myöhemmin irrottaa kunnostamista varten.

Kierroksella käytiin koko rakennus läpi lattiasta kattoon omistajien ja restaurointimestarin johdolla tehden havaintoja rakenteista, pintojen kunnosta, remontin suunnittelusta (esimerkiksi tuleva lämmitysjärjestelmä, huoneiden sijoittelu) sekä aiempien aikakausien kerrostumista. Rakennuksen ala- ja välipohjaan pääsi helposti tutustumaan myös isompi ryhmä, sillä sekä kellari- että ullakkokerros ovat poikkeuksellisen korkeita.

Iltapäivällä opiskelijat jaettiin pienempiin ryhmiin, jotka kukin perehtyivät tarkemmin yhteen osaan talosta: yksi ryhmä tutki tarkemmin rakennuksen ikkunoita, yksi ryhmä vanhaa päätyä ja yksi uudempaa päätyä. Ikkunoista laadittiin piirroksia ja tutkittiin pokien mahdollisia lahovaurioita sekä sisä- että ulkopuolelta. Rakennuksen molemmista päädyistä tutkittiin etenkin hirsien kuntoa ala- ja välipohjassa, sekä eristeiden materiaaleja ja paksuutta.

Kokonaisuudessaan yhden päivän pituinen tutkimusmatka talon rakenteisiin oli näin suuren rakennuksen kohdalla vasta pintaraapaisu. Kattavan ja yksityiskohtaisen vauriokartoituksen tekemiseen täytyisi ammattilaisenkin varata useampi päivä, ja todennäköisesti vierailta paikan päällä useampaan kertaan. Työpajan tarkoituksena olikin antaa opiskelijoille yleiskuva siitä, millaisia työvaiheita vauriokartoituksen tekoon kuuluu ja millaisiin asioihin siinä tulee kiinnittää huomiota.

Työpaja jatkui tiistaina koululla OSAO:n Haukiputaan yksiköllä. Toisen päivän aiheena oli varsinaisen vauriokartoituksen kirjoitustyö edellisen päivän havaintojen, muistiinpanojen

ja valokuvien pohjalta. Lopputuloksena jokainen pienryhmä tuotti kirjallisen työn omasta aihealueestaan, jotka koottiin yhdeksi kokonaisuudeksi.

Katso tästä video päivästä ja vauriokartoituksessa huomioitavista asioista:

Vanhan rakennuksen vauriokartoitus | Avoimet miljööt ja komeat kuistit

